

*10. Međunarodni gospodarsko-znanstveni skup o
ribarstvu “Hrvatska akvakultura u Europskoj uniji-
sadašnjost i budućnost”*

Segmentacija hrvatskih potrošača svježe ribe

Marina Tomić, mag.ing.agr. & dr.sc. Daniel Matulić

:: Sveučilište u Zagrebu :: Agronomski fakultet ::

UVOD (1)

- Sve veća sklonost zdravom konzumiranju hrane (Gilbert, 2000; Leek i sur., 2000)
- Preporuka - konzumiranje ribe jednom do dva puta tjedno (WHO)
- Poseban naglasak na konzumiranje svježe ribe (bogatstvo minerala i omega 3 masnih kiselina)

- **Svježa riba** = riba koja nikada nije bila smrznuta, od trenutka kada je ulovljena pa sve do dolaska na tržište i samog potrošača je bila samo u ohlađenom stanju (Avery, 2009)

UVOD (2)

- Zdravstvena prednost konzumacije svježe ribe
- Niska potrošnja ribe u Hrvatskoj (8-10 kg/per capita)
- Europski prosjek 20 kg po stanovniku

CILJ

- Identificirati različite skupine potrošača svježe ribe na temelju njihovih stavova o svježoj ribi
- Opisati dobivene segmente

MATERIJALI I METODE

- Anketno ispitivanje na uzorku od 1151 ispitanika (on-line, 90% ispitanika i osobno, 10% ispitanika)
- Anketni upitnik je obuhvaćao nekoliko skupina pitanja:
 - ponašanje u konzumaciji svježe ribe (učestalost konzumiranja, konzumirane vrste)
 - stavovi o svježoj ribi
 - ograničenja pri pripremi i konzumaciji obroka od svježe ribe
 - utjecaj medija i prehrambene industrije na konzumaciju svježe ribe
 - sociodemografska obilježja

OPIS UZORKA (1)

- 1151 ispitanik
- 69,5% žena i 30,5% muškaraca
- Većina ispitanika ima do 45 godina (85%) - niska informatička pismenost
- 81,4% ispitanika živi u gradu a 18,6% na selu

OPIS UZORKA (2)

- Većina ispitanika stanuje u kontinentalnoj Hrvatskoj (71,2%)
- 63,0% ispitanika je odraslo u kontinentalnom dijelu Hrvatske, 32,1% u primorskoj Hrvatskoj a 5,0% u inozemstvu
- Većina ispitanika smatra da ima srednja primanja u obitelji/kućanstvu

OPIS UZORKA (3)

- Najveći udio ispitanika živi u kućanstvima gdje ima 3-5 članova (69,0%)
- Većina ispitanika u svojim kućanstvima nema djecu do 15 godina starosti (66,3%)
- Čak 76,6% ispitanika je visokoobrazovano, odnosno ima završenu visoku/višu školu i/ili magisterij/doktorat

ANALIZA PODATAKA

- SPSS, verzija 17
- Jednovarijatna analiza (frekvencije, distribucija)
- Faktorska i klaster analiza
- Dvovarijatna analiza (hi kvadrat test, analiza varijance - ANOVA)

REZULTATI I RASPRAVA

Ponašanje u potrošnji svježe ribe

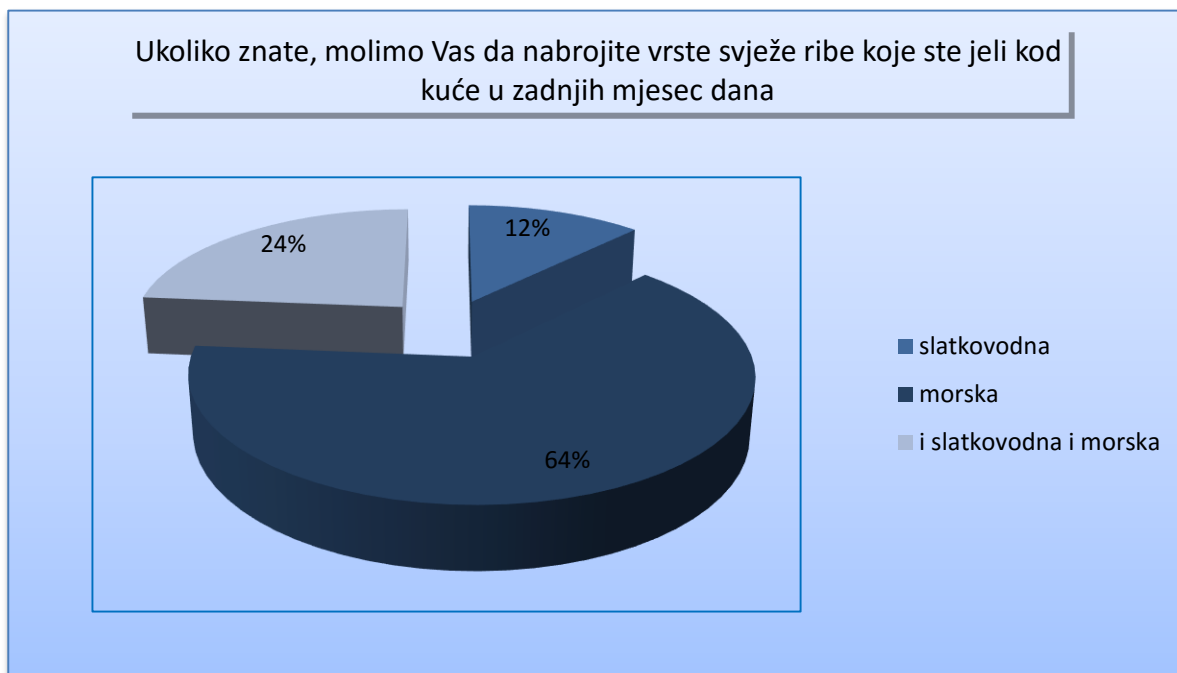
Tablica 1. Učestalost konzumiranja svježe ribe kod kuće u zadnjih mjesec dana

	N	%
1 put	221	21,1
2-3 puta	383	36,5
4-5 puta	237	22,6
6-7 puta	49	4,7
>7 puta	67	6,4
Nisam jeo(la) svježu ribu kod kuće u zadnjih mjesec dana.	92	8,8

REZULTATI I RASPRAVA

Ponašanje u potrošnji svježe ribe

Grafikon 1. Vrsta konzumirane svježe ribe*

**Podatci o ribljim vrstama objedinjeni su prema biotopu kojeg nastanjuju (morske i slatkovodne vrste riba)*

FAKTORSKA ANALIZA (1)

Tablica 2. Izjave uključene u faktor 1

FAKTOR 1 – pozitivni stavovi o svježoj ribi	Naboj faktora	% objašnjene varijance
Volim jesti svježiu ribu.	0,799	44,54%
Konzumiranje svježe ribe je zdravo.	0,723	
Dobro se osjećam nakon konzumiranja svježe ribe.	0,835	
Svježa riba ima dobar okus.	0,774	
Veselim se kad je svježa riba na meniju/za ručak.	0,773	

FAKTORSKA ANALIZA (2)

Tablica 3. Izjave uključene u faktor 2

FAKTOR 2 – negativni stavovi o pripremi i konzumaciji svježe ribe	Naboj faktora	% objašnjene varijance
Svježa riba ima kompliciran postupak pripreme za jelo.	0,633	16,78%
Smetaju mi kosti na koje moram paziti prilikom konzumacije svježe ribe.	0,815	
Svježa riba ima neugodan miris.	0,663	
Nemam volje čistiti ribu prilikom objeda.	0,742	

STAVOVI O SVJEŽOJ RIBI

Tablica 4. Stavovi o svježoj ribi

	Srednja vrijednost				P-ANOVA
	Cjelokupni uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	
Konзумiranje svježe ribe je zdravo.	4,78	4,90 ^a	5,00 ^b	4,35 ^c	0,000
Volim jesti svježu ribu.	4,57	4,87 ^a	4,89 ^a	3,72 ^b	0,000
Svježa riba ima dobar okus.	4,54	4,80 ^a	4,81 ^a	3,78 ^b	0,000
Dobro se osjećam nakon konzumiranja svježe ribe.	4,40	4,64 ^a	4,84 ^b	3,53 ^c	0,000
Veselim se kad je svježa riba na meniju/za ručak.	4,28	4,66 ^a	4,62 ^a	3,24 ^b	0,000
Smetaju mi kosti na koje moram paziti prilikom konzumacije svježe ribe.	2,97	2,06 ^a	3,77 ^b	3,91 ^b	0,000
Svježa riba ima kompliciran postupak pripreme za jelo.	2,42	1,86 ^a	3,12 ^b	2,81 ^c	0,000
Svježa riba ima neugodan miris.	2,38	1,80 ^a	2,98 ^b	2,92 ^b	0,000
Nemam volje čistiti ribu prilikom objeda.	2,37	1,58 ^a	2,87 ^b	3,38 ^c	0,000

UTJECAJ MEDIJA I PREHRAMBENE INDUSTRIJE NA KONZUMIRANJE SVJEŽE RIBE

Tablica 5. Utjecaj medija i prehrambene industrije na konzumiranje svježe ribe

	Srednja vrijednost				P-ANOVA
	Cjelokupni uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	
Mediji me potiču da jedem svježu ribu.	2,99	2,90 ^a	3,04 ^a	3,09 ^b	≥0,05
Prehrambena industrija me potiče da jedem svježu ribu.	2,45	2,30 ^a	2,55 ^b	2,65 ^b	0,000

OGRANIČENJA PRI KONZUMIRANJU SVJEŽE RIBE

Tablica 6. Ograničenja pri konzumiranju svježe ribe

	Srednja vrijednost				P-ANOVA
	Cjelokupni uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	
Teško mi je procijeniti kvalitetu i svježinu ribe.	2,91	2,56 ^a	3,24 ^b	3,26 ^b	0,000
Nedostatak vremena za pripremu svježe ribe onemogućava mi da jedem ribu koliko bih htio/htjela.	2,89	2,63 ^a	3,26 ^b	3,04 ^c	0,000
Pri kupnji svježe ribe, velika je mogućnost lošeg odabira.	3,30	3,14 ^a	3,47 ^b	3,46 ^b	0,000
Kada kupujem svježu ribu, nikada ne znam jesam li dobro odabrao/la.	2,78	2,46 ^a	3,02 ^b	3,16 ^b	0,000
Znam očistiti svježu ribu.	3,36	3,64 ^a	3,20 ^b	2,96 ^c	0,000
Znam pripremiti različita jela od svježe ribe.	3,21	3,54 ^a	3,04 ^b	2,74 ^c	0,000

KLASTER ANALIZA

Klaster 1 - Obožavatelji svježe ribe

- Gotovo polovica ispitanika (49,3%)
- Visoka učestalost konzumiranja svježe ribe (50% ispitanika je konzumiralo svježiju ribu u zadnjih mjesec dana 4 ili više puta)
- Dominira konzumacija morske ribe (64,3%)

KLASTER ANALIZA

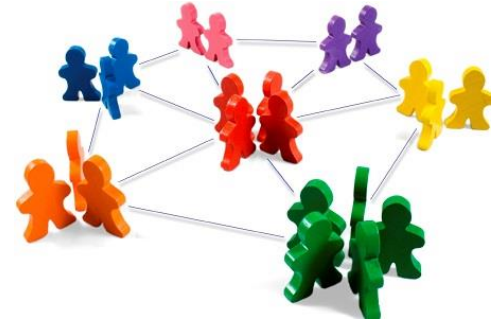
Klaster 1 - Obožavatelji svježe ribe

- *Konzumiranje svježe ribe je zdravo (4,90), Volim jesti svježu ribu (4,87), Svježa riba ima dobar okus (4,80)*
- Ne smetaju im poteškoće pri konzumiranju ribe
- *Svježa riba ima kompliciran postupak pripreme za jelo (1,86), Nemam volje čistiti ribu prilikom objeda (1,58)*
- Smatraju da ih mediji i prehrambena industrija ne potiču da jedu svježu ribu
- Najveća razina znanja o čišćenju ribe i pripremi jela od svježe ribe

KLASTER ANALIZA

Klaster 2 - Pristalice konzumacije svježe ribe

- Najmanji udio ispitanika (24,5%)
- Visoka učestalost konzumiranja svježe ribe (40,4% ispitanika su konzumirali svježu ribu u zadnjih mjesec dana 4 ili više puta)
- Dominira konzumacija morske ribe (63,0%)
- Pozitivni stavovi o konzumaciji svježe ribe
- *Konzumiranje svježe ribe je zdravo (5,00), Volim jesti svježu ribu (4,89), Svježa riba ima dobar okus (4,81)*

KLASTER ANALIZA

Klaster 2 - Pristalice konzumacije svježe ribe

- Smetaju im poteškoće pri konzumiranju svježe ribe
- *Teško mi je procijeniti kvalitetu i svježinu ribe (3,24), Pri kupnji ribe velika je mogućnost lošeg odabira (3,47)*
- Neutralan stav oko utjecaja medija na njihovu konzumaciju svježe ribe
- Srednja razina znanja o čišćenju ribe i pripremi jela od svježe ribe

KLASTER ANALIZA

Klaster 3 - Povremeni potrošači svježe ribe

- 26,2% ispitanika
- Niska učestalost konzumiranja svježe ribe (67,3% ispitanika su konzumirali svježu ribu u zadnjih mjesec dana tek 1-3 puta, dok njih 16,2% uopće nisu konzumirali svježu ribu u tom razdoblju)
- Kao i u prethodnim segmentima dominira konzumacija morske ribe (67,8%)

KLASTER ANALIZA

Klaster 3 - Povremeni potrošači svježe ribe

- *Konzumiranje svježe ribe je zdravo (4,35), Volim jesti svježu ribu (3,72), Svježa riba ima dobar okus (3,78)*
- smetaju im ograničenja pri konzumiranju svježe ribe
- *Svježa riba ima kompliciran postupak pripreme za jelo (2,81), Svježa riba ima neugodan miris (2,92)*
- Neutralan stav oko utjecaja medija i prehrambene industrije na njihovu konzumaciju svježe ribe
- Niska razina znanja o čišćenju ribe i pripremi jela od svježe ribe

RAZLIKE MEĐU SEGMENTIMA S OBZIROM NA SOCIODEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Tablica 7. Razlike među segmentima s obzirom na sociodemografska obilježja

		Cjelokupan uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	Phi kvadrat test
Spol	muško	29,8%	29,9%	26,3%	33,5%	≥0,05
	žensko	70,2%	70,1%	73,7%	66,5%	
Dob (godina)	18-29	46,0%	39,5%	52,2%	58,8%	<0,05
	30-45	39,0%	43,9%	35,3%	33,5%	
	46-60	12,2%	14,3%	10,6%	6,6%	
	+ 60	2,8%	2,3%	2,0%	1,11%	
Skupina primanja	vrlo niska	1,9%	1,8%	1,6%	1,1%	<0,01
	niska	8,8%	6,4%	7,5%	12,9%	
	srednja	71,2%	71,7%	69,8%	72,4%	
	visoka	15,8%	17,4%	18,4%	11,4%	
	vrlo visoka	2,3%	2,7%	2,7%	2,2%	

RAZLIKE MEĐU SEGMENTIMA S OBZIROM NA SOCIODEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Tablica 8. Razlike među segmentima s obzirom na sociodemografska obilježja

		Cjelokupan uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	P hi kvadrat
Broj članova kućanstva	1	4,3%	4,49%	5,1%	2,6%	≥0,05
	2	19,6%	23,0%	16,9%	18,0%	
	3-5	69,0%	66,2%	71,0%	71,7%	
	>5	7,1%	5,9%	7,1%	7,7%	
Broj djece do 15 godina	0	66,6%	66,4%	65,9%	66,9%	≥0,05
	1	16,4%	18,4%	18,8%	16,5%	
	2	10,9%	12,5%	11,8%	11,8%	
	3	2,6%	2,3%	2,7%	4,0%	
	>3	0,5%	0,4%	0,8%	0,7%	
Obrazovanje	Osnovna škola	1%	0,6%	0,4%	0,7%	≥0,05
	Srednja škola	22,5%	17,8%	20,8%	22,8%	
	Visoka/viša škola	48,5%	48,4%	51,0%	49,3%	
	Magisterij/doktorat	28,1%	33,2%	27,8%	27,2%	

RAZLIKE MEĐU SEGMENTIMA S OBZIROM NA SOCIODEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Tablica 9. Razlike među segmentima s obzirom na sociodemografska obilježja

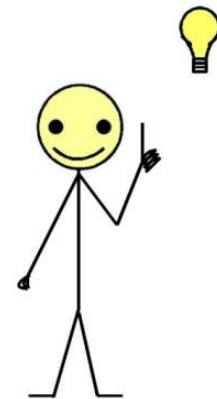
		Cjelokupan uzorak	Klaster 1	Klaster 2	Klaster 3	P hi kvadrat
Mjesto stanovanja	Primorska Hrvatska	28,8%	32,7%	29,9%	24,2%	<0,05
	Kontinentalna Hrvatska	71,2%	67,3%	70,1%	75,8%	
Mjesto odrastanja	Primorska Hrvatska	32,0%	38,7%	32,5%	27,2%	<0,05
	Kontinentalna Hrvatska	63,0%	56,3%	63,1%	68,0%	
	Nisam odrastao/la u Hrvatskoj	5,0%	5,1%	4,3%	4,8%	

ZAKLJUČAK (1)

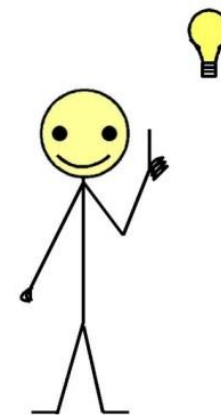
- 3 skupine potrošača svježe ribe

Obožavatelji svježe ribe

- Vrlo visoka učestalost konzumiranja svježe ribe
- Pozitivni stavovi o svježoj ribi
- Ne smetaju im ograničenja pri konzumiranju ribe
- Visoko znanje o pripremi jela od svježe ribe

ZAKLJUČAK (2)

Pristalice konzumacije svježe ribe

- Visoka učestalost konzumiranja svježe ribe
- Pozitivni stavovi o svježoj ribi
- Smetaju im poteškoće pri konzumiranju svježe ribe
- Srednja razina znanja o pripremi jela od svježe ribe i čišćenju ribe

- povećati ponudu filetirane ribe
- educirati potrošače o pripremi ribe (kulinarske emisije, škole kuhanja, brzi i ukusni recepti)
- educirati potrošače o postojanju i rukovanju alatima za čišćenje ribe

ZAKLJUČAK (3)

Povremeni potrošači svježe ribe

- Niska učestalost konzumiranja svježe ribe
- Neutralni ili manje pozitivni stavovi o svježoj ribi
- Smetaju im poteškoće pri konzumiranju svježe ribe
- Najniža razina znanja o pripremi različitih jela od svježe ribe

promotivne akcije (osvještavanje o važnosti konzumiranja svježe ribe)

povećati ponudu filetirane ribe

educirati potrošače o pripremi ribe (kulinarske emisije, škole kuhanja, brzi i ukusni recepti)

educirati potrošače o postojanju i rukovanju alatima za čišćenje ribe

ZAHVALA

Autori su zahvalni Hrvatskoj gospodarskoj komori i tvrtki Cromaris d.d. jer su pomogli pri ostvarivanju zadanih ciljeva istraživanja.

Hvala na pozornosti!